

RPW/20333/2022 P
Data: 2022-03-02

ZASTĘPCA
DYREKTORA GENERALNEGO
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPŁ.

2022-03-02

Warszawa, dnia 23 lutego 2022 r.

BDG.070.14.2022.KS

ZAL.

NR

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00 – 090 Warszawa

Stanisław Penie Rzecznika

W nawiązaniu do pisma o sygn. KMP.071.1.2022.AN z dnia 9 lutego 2022 r. uprzejmie informuję, że z uwagą zapoznałem się z przedstawioną argumentacją odnoszącą się do prawa do otrzymywania paczki żywnościowej przysługującego osobom pozbawionym wolności.

Pragnę poinformować, że podzielam przedstawione w piśmie opinie, wedle których jakość oraz ilość żywności dostępnej w jednostkach penitencjarnych ma nie tylko duży wpływ na zdrowie osadzonych, ale także na jakość życia więźniów oraz warunki odbywania kary pozbawienia wolności. Należy również zgodzić się, że prawo do dokonywania zakupów za pośrednictwem zakładu karnego, jak również otrzymywania paczek żywnościowych zakupionych przez osoby najbliższe, powinno być zapewnione każdej osobie pozbawionej wolności jako jeden z elementów humanitarnych warunków panujących w miejscach przeznaczonych do wykonywania kar i środków przymusu skutkujących pozbawieniem wolności.

W mojej ocenie dotychczasowe działania prowadzone w tym zakresie przez organy Służby Więziennej wpisują się zarówno w gwarancje o charakterze konstytucyjnym, w tym wynikające z art. 40 i 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, jak i standardy międzynarodowe wyznaczone Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r.

Zgodnie z przepisami Kodeksu karnego wykonawczego, administracja jednostek penitencjarnych zobowiązana jest do zapewnienia osobom osadzonym odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia żywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i odpowiednich warunków higieny. Skazany przebywający w zakładzie karnym lub areszcie śledczym otrzymuje trzy razy dziennie napój i posiłki o odpowiedniej wartości odżywczej, w tym co najmniej jeden posiłek gorący, z uwzględnieniem rodzaju wykonywanej pracy i wieku skazanego, a w miarę możliwości także wymogów religijnych i kulturowych.

Jednostki penitencjarne zobowiązane są do stosowania rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie żywienia osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, w którym określono rodzaje posiłków i napojów wydawanych osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych, ich wartość odżywczą i energetyczną, a także minimalny dzienny koszt posiłków i napojów, uwzględniając wiek, stan zdrowia osadzonego

i rodzaj wykonywanej przez niego pracy, konieczność zapewnienia posiłków i napojów osadzonym przyjmowanym do zakładu karnego lub aresztu śledczego i je opuszczającym, oraz przebywającym poza zakładem karnym lub aresztem śledczym, a także mając na uwadze konieczność zapewnienia warzyw i owoców w ciągu dnia.

Odnosząc się do sformułowanych obaw, co do zapewnienia prawidłowego wyżywienia osobom z nietolerancją pokarmową i innymi specjalnymi potrzebami żywieniowymi należy podkreślić, że skazany, którego stan zdrowia tego wymaga, otrzymuje wyżywienie według wskazań lekarza. Norma ta ściśle przestrzegana jest przez jednostki organizacyjne Służby Więziennej. W każdym przypadku, o ile u osoby pozbawionej wolności zdiagnozowane zostanie schorzenie wymagające specjalistycznej diety, jest mu ona zapewniana na zasadach określonych przez lekarza.

W zakresie sygnalizowanych utrudnień związanych z realizacją prawa do dokonywania zakupów żywnościowych i realizacji paczek żywnościowych, zasadnym jest wskazanie, że regulacje określone w art. 113a § 1-3 Kodeksu karnego wykonawczego stanowią gwarancję właściwego wyżywienia osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz zapewnienia odpowiednich do stanu zdrowia artykułów spożywczych. Słuszność przyjętych rozwiązań ustawowych potwierdza m.in. przytoczony przez Pana wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 19 grudnia 2017 r. (sygn. akt SK 10/16).

W omawianym wyroku Trybunał orzekł, że art. 113a § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r., w zakresie, w jakim przewiduje, że zamówienie na paczkę żywnościową dla skazanego może złożyć, oprócz samego skazanego, tylko osoba najbliższa, jest zgodny z art. 32 w związku z art. 41 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W ocenie Trybunału, posiadanie bądź nieposiadanie osób najbliższych nie różnicuje sytuacji prawnej osób pozbawionych wolności w zakresie możliwości otrzymania paczki żywnościowej. Osoba skazana zachowuje prawo do otrzymania paczki żywnościowej raz w miesiącu, niezależnie od tego, czy ma na wolności osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, czy też nie. Brak osoby najbliższej w ogóle, a także brak osoby najbliższej, która zechce złożyć zamówienie, nie pozbawia skazanego przysługującego mu prawa. Jak podkreślił Trybunał, prawo takie, przyznane wolą ustawodawcy, mają wszystkie osoby pozbawione wolności.

Jak już informowano w piśmie o sygn. BKW-P.432.107.2018.TP z dnia 18 lutego 2019 r. skierowanym do Pani Hanny Machińskiej, Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich, dyrektorzy okręgowi Służby Więziennej otrzymali polecenia podjęcia działań w celu wypracowania przez dyrektorów podległych zakładów karnych i aresztów śledczych (w porozumieniu z operatorami kantyn) odpowiedniej praktyki lub dokonania takiej zmiany zasad dotyczących sporządzania paczek, aby zapewnić osadzonym możliwość składania zamówień na wybrane – dostosowane do warunków przechowywania panujących w celach mieszkalnych – warzywa i owoce, w ramach realizacji prawa do otrzymania paczki żywnościowej. Powyższe wprost wpisuje się w działania mające na celu zapewnienie realizacji prawa do właściwego wyżywienia i możliwości nieskrępowanego korzystania z uprawnień, o których mowa w art. 113a § 1-3 Kodeksu karnego wykonawczego. Ten sam charakter mają również polecenia wydane w sprawie sposobu organizacji punktów sprzedaży dla osadzonych dotyczące m.in. sprzedaży towarów zróżnicowanych cenowo i asortymentowo oraz monitorowania zaopatrzenia kantyn przez dyrektorów jednostek organizacyjnych Służby Więziennej.

Zapewniam, że kwestia dotycząca zapewnienia osobom pozbawionym wolności praworządnych i humanitarnych warunków odbywania kary, w tym właściwego wyżywienia, jest jednym z priorytetów kierownictwa Służby Więziennej. W mojej ocenie przedstawione jednostkowe przypadki dotyczące Zakładu Karnego w Ławie, nie pozwalają na uznanie iż występuje systemowy brak możliwości realizacji uprawnień, o których mowa w art. 113a Kodeksu karnego wykonawczego, przez poszczególne grupy osób pozbawionych wolności, tym bardziej że podstawową normą regulującą prawo do właściwego wyżywienia jest art. 109 przywołanej ustawy. Służba Więzienna podejmuje odpowiednie działania w celu zapewnienia wszystkim osobom pozbawionym wolności odpowiedniego do stanu zdrowia wyżywienia, co w szczególności realizowane jest poprzez zagwarantowanie wyżywienia wedle wskazań lekarza w przypadku zaistnienia takiej potrzeby.

Podkreślenia wymaga, że działania takie nie wykluczają możliwości korzystania z uprawnień dotyczących prawa do realizacji paczki żywnościowej i dokonywania zakupu artykułów żywnościowych. Asortyment dostępnych w sprzedaży produktów jest szeroki, kwestia ta jest monitorowana przez dyrektorów poszczególnych jednostek penitencjarnych, a osadzeni, którzy chcieliby zakupić towar spoza proponowanego cennika, mają możliwość zwrócenia się w tym zakresie ze stosowną prośbą. Decyzje w tym zakresie podejmowane są indywidualnie, zgodnie z zasadą indywidualizacji wykonywania kary, przy uwzględnieniu osobistych właściwości osadzonego. Dzięki takim rozwiązaniom, każda z osób pozbawionych wolności ma zagwarantowaną możliwość korzystania z przysługujących mu praw.

Zapewniam przy tym, że kwestia asortymentu dostępnego w kantynach poruszona zostanie w trakcie cyklicznych odpraw z dyrektorami okręgowymi Służby Więziennej. W przypadku powzięcia informacji dotyczących niewystarczającego zaopatrzenia w kantynach, wspólnie z operatorami punktów sprzedaży podjęte zostaną dalsze działania w celu ewentualnego poszerzenia możliwości realizacji zakupów artykułów żywnościowych.

Z powołaniem
gen. Andrzej Leńczuk
A. Leńczuk

Wykonano w 2-ch egz.:

1. adresat
2. aa.

B2DG.070.14.2022.K5

SLUŻBA
WIĘZIENNA

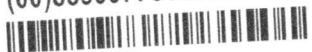
Centralny Zarząd Służby Więziennej
02-521 Warszawa
ul. Rakowiecka 37A

PRAWOBYWATELSKICH

2-03-02

NR

(00)859007731022694379

POLI R

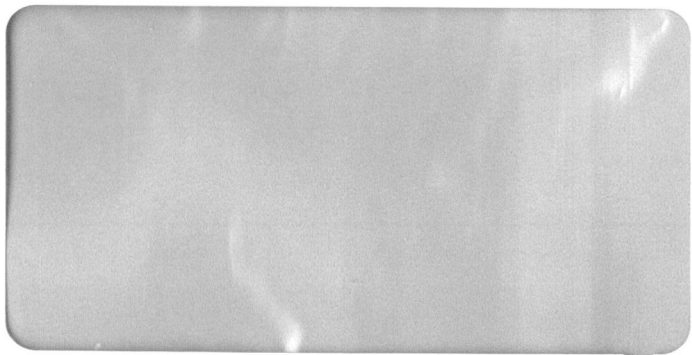
Poczta Polska

Opłata pobrana _____ zł _____ gr

2021

OPŁATA POBRANA
TAXE PERÇUE - POLOGNE
Umowa z Poczta Polska S.A. nr ID 443539/W

1

Wyprodukowano w 2021 roku. Termin trwałości kleju 2 lata.